

SON DAKİKA : Elektrik arazi bir evi kül etti

Haberler / Orta gelir tuzağının içindeyiz

13.10.2019 20:26

Orta gelir tuzağının içindeyiz

'Orta Gelir tuzağı' üzerine araştırmalar yapan kalkınma ekonomisi uzmanı Prof. A. Murat Yülek, Taha Akyol'un sorularını cevapladı.

TAHA AKYOL - EĞRİSİ DOĞRUSU

Daron Acemoğlu ve James Robinson "Ulusların Düşüşü" adıyla dilimize çevrilen kitabında, kaynakları altına alan otoriter idarelerin gelişmeye engel olduğunu gösterdiler. Sizin yeni çıkan "Ulusların Yükselişi" kitabınızdaki temel teziniz nedir?

Ulusların Düşüşü kitabında yazarlar, güçlü kurumların ekonomik kalkınma için olmazsa olmaz olduğu tezini işliyorlar. Bu konuda iktisatçılar ve siyaset bilimciler arasında hiçbir tartışma yok. Douglas North isimli Nobel ödüllü iktisatçı benzer bir tez ile 1993 yılında Nobel Ekonomi Ödülü almıştı.

Ulusların Yükselişi kitabı ise, sadece kurumların kalkınma için yeterli olmadığı temasını merkez alıyor ve "başarılı" sanayileşmenin kalkınma için olmazsa olmaz olduğunu söylüyor. Tabii kaynak zengini ülkeler bir tarafa bırakılırsa, dünyada

ÖNERİLEN VİDEO

Anma töreninde duygusal anlar

SON DAKİKA HABERLERİ

10:31 - Evde kilitli kalan bebeği itfaiye kurtardı

10:24 - D-100 Karayolu'nda panik

10:17 - İBB'den alacaklar

“zengin” ülkeler ile “sanayileşmiş” ülkeler listeleri üst üste düşüyor. Tarihteki ülke tecrübelerine bakıldığında da zenginleşmenin (yükselmenin) sanayileşme ile gerçekleştiğini görüyoruz.

HİNDİSTAN'DA SÖMÜRGE MODELİ

Avrupa'nın egemen hale gelmesinde sömürgeciliğin rolünü vurgulu bir şekilde anlatıyorsunuz. Örnek olarak İngiliz sömürgeciliğinin Hindistan'a etkileri nedir?

İngiltere, Avrupa'nın ücra bir köşesinde konumlanmış ve önemli bir parçası iken, İspanya ve Portekiz'in başlattığı ve sonra Hollanda'nın egemenliğine giren Hindistan ticaret yollarını ele geçirmeyi başardı. 18. yüzyılda ise, zayıflayan Türk-Moğol İmparatorluğu başta olmak üzere yerel krallıkları alt ederek, Hindistan'ı tamamen ele geçirdi. Bundan sonra Hindistan, hızlı bir ekonomik gerileme ve sanayi kaybına (sanayisizleşme/deindustrialization) uğradı. Bu, İngiltere'nin Hint alt kıtasında uyguladığı bilinçli politikalar sayesinde oldu. Oysa Doğu Hindistan Şirketi çalışanı ve iktisatçı Henri Pattulo daha 1772'de şöyle demişti:

“Bengal tekstil ürünlerine olan talep hiçbir zaman azalmayacaktır; çünkü, yerkürede başka hiçbir ulus bu ürünlerin kalitesini ne tutturabilir ne de bunlara rakip olabilir”.

İngiltere, Hindistan'ı ele geçirdiği sıralarda sanayi devrimini yaşadı ve sanayi devriminden sonra sömürü politikalarını daha da şiddetlendirdi. Kurduğu düzende, Hindistan başta olmak üzere sömürülen ülkeler, hammaddelerinin neredeyse ücretsiz olarak İngiltere'ye getirilip mamul sınai malların yüksek fiyatlarla satıldığı bir pazar haline getirildi. Sömürgelerde, sanayi kurulmasını yasaklayan kanunlar çıkarttı (Colonial Laws); çünkü, İngiltere'yi sanayi merkezi, sömürgeleri ise hammadde kaynağı ve pazar olarak kurgulamıştı.

10. YÜZYILDAN İTİBAREN

İngiltere sanayi devrimini bir tesadüf olarak mı yaşadı? Sanayi devrimini yaratan ticaret devrimi nedir?

Sanayileşme tarihte hiçbir zaman tesadüfi olmamıştır. İngilizler, henüz kendi dillerinde sanayi kelimesine yer vermezken, 13. yüzyılın sonlarında iplik ve dokuma (tekstil) sektörünü geliştirmek için bugün “sanayi politikaları” olarak sınıflandırdığımız politikaları uygulamaya başladılar. Örneğin, II. Edward Hollanda'ya ham yün ihracatını ve mamul ürün ithalatını yasakladı. Amaç, yünlü adada yünlü tekstil sanayinin kurulmasıydı. İngilizler, gemi sanayilerini geliştirebilmek için yabancı gemilerin İngiliz limanlarına yanaşmasını yasakladılar. Bunlar gibi birçok öncül politika, sanayi devriminin ileride İngiltere'de ortaya çıkmasında önemli rol oynadı. Benzer süreçler, kitapta ayrıntısıyla anlatıldığı gibi, Almanya, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde de yaşandı. O halde sanayileşme tesadüfi gerçekleşmiyorsa birtakım politikalar ile oluyor denilebilir. Bu durumda akla hangi politikalar sorusu geliyor? Kitabımın üçüncü bölümünde detaylı olarak stratejik sektörler üzerinde durulması gerektiğinden bahsediyorum. Ayrıca, bilim, teknoloji ve yenilik politikaları ile sanayi politikalarının eş güdümlü hale getirilmesinin sağlıklı ve sürdürülebilir sanayileşme sürecinde önem arz ettiği söylenebilir.

BİLİM DEVRİMİ

Sömürgecilikten daha önemlisi, kitabınızın “sanayileşme süreci” bölümünde ele aldığınız ilk faktör Avrupa'daki “bilim devrimi ve öncüleri”dir. Bilim devrimi neden önemli?

10:16 - OYAK, TOTAL'i satın aldı

10:12 - Vehbi Koç ölümünün yıl dönümünde anılıyor

10:08 - Virüs Irak'ta yayılıyor

10:06 - Çin'den istilaya karşı önlem

10:00 - Okullarda koronavirüs tedbiri

09:58 - Kaza anı kameralarda

09:52 - Şenol Güneş olamadım, başkan oldum

09:50 - Beni muhalefet mi yargılayacak?

09:45 - TSK ve MİT'ten Sincar'da operasyon

09:35 - Bölge halkından HES'e isyan

09:34 - Koronavirüs kabusu büyüyor!

09:29 - Dolarda 'sınırlı' düşüş

Yaşanan “bilimsel devrim”, sanayi devriminin patlak vermesinde ve Avrupa’daki kafa yapılarını değiştirme konusu üzerinde önemli rol oynadı. Bilim tarihçileri bilimsel devrimi, Newton’un fiziği matematikleştiren kitabı “Philosophiae Naturalis Principia Mathematica’yı” yazması ile başlatırlar.

Ancak, bilimsel devrim de bir boşlukta oluşmadı (“Newton’un kafasına bir elmanın düşmesiyle” Newton fiziği geliştirilmiş olabilir mi?). Bilimsel devrim, daha 7. yüzyıldan itibaren İslam dünyasında (Bağdat, Fas, Tunus, Kahire ve daha birçok şehirde) üniversitelerin kurulması ve matematik, fizik, kimya gibi bilimlerin modern manada geliştirilmesiyle başlar. Avrupa’nın bu gelişmeleri fark etmesi ve hazmetmesi 5-6 asır sürdü. Süreç, özellikle 13. yüzyıldan sonra hızlandı ve nihayet 17. yüzyılda bilimsel devrime yol açtı.

GİRİŞİMCİ SINIF

Önemle vurguladığınız diğer bir faktör, “girişimci sınıf”; açar mısınız?

Girişimciler, ekonomik büyümenin en önemli aktörleridir. Adam Smith, onlara pek önem vermese de Schumpeter gibi iktisatçılar bunun altını çizdiler. Ancak, ticari girişimcilerden daha önemlisi “sınai girişimcilerdir.” Steve Jobs, bir sınai girişimcidir mesela. Dünyayı değiştiren sınıf, sınai girişimcilerdir denebilir. ABD, Japonya, Almanya, Güney Kore gibi başarılı kalkınma tecrübelerine bakıldığında, “Ulusların Yükselişi”nin mimarlarının, iyi (kalkınmacı) devlet ve iyi (girişimci) özel sektör olduğu ortaya çıkar.

Başarılı sanayileşme için olmazsa olmaz şartlardan birisi, kaliteli sınai girişimci üretiminin devam etmesidir. Japonya’da Akio Morita ya da Kiichiro Toyoda, Almanya’da Friedrich Krupp, Güney Kore’de Chung Ju Yung, ABD’de George Westinghouse ya da Andrew Carnege gibi öncü sınai girişimciler, kalkınma sürecini tetikleyen aktörlerdir.

OSMANLI DÜNYAYI OKUYAMADI

Bilim ve girişimci sınıf faktörleri, Osmanlı’da nasıldı?

Her ikisi de olması gereken seviyenin altındaydı maalesef. Girişimciliğe bakarsak, Osmanlı sisteminin girişimciliği desteklediğini söyleyemeyiz. Osmanlı, daha çok ekonomik refah seviyesini belli bir seviyede tutmaya ve ticareti geliştirmeye odaklanmıştı. Avrupa’da yaşanan ve Avrupa’yı ekonomik olarak “saldırganlaştıran” “ekonomik devrim” (ve örneğin Merkantilizm gibi akımlar), Osmanlı’da yaşanmadı. Osmanlı karar alıcıları, değişen dünyayı yeterince okuyamadı ve sanayi devrimini de yaşayamadı.

ALMAN EĞİTİMİ

Alman eğitim sisteminin sanayileşmedeki rolünü anlatıyorsunuz? Nasıl bir sistemdi, bugün örnek olur mu?

Alman eğitim sistemi, şu anda da dünyada en başarılı eğitim sistemi sayılabilir; Almanya’da da sistem hakkında şikayetler olsa da böyle. 18. yüzyıl Prusya’sında II. Frederik, ilköğretim zorunlu ve ücretsiz hale getirdi, müfredat oluşturdu. Bu sisteme bugün bazıları “fabrika eğitim sistemi” diyorlar. Alman sanayileşmesinin temelinde, insanın “eğitim fabrikasına” sokulduğu bu eğitim sisteminin önemli payı var. Bu sistem, daha sonra Fransa ve ABD’ye aktarıldı. Bugün, tüm dünyada hâkim temel eğitim felsefesinin bu sistemden kaynaklandığı söylenebilir.

Ancak, aynı zamanda bu sistemin, Alman devletine “kul” yetiştirmek üzere tasarlandığı da söylenebilir. Bu sistem, kendi bireysel menfaat ve zevklerini

devlet ve millet için feda eden “itaatkâr” bireyler yetiştirmek üzerine kuruludur. Sonuçta Almanya’nın, İngiltere’nin başında olduğu dünya düzenine karşı çıkıp, iki dünya savaşını ortaya çıkartmasında da Alman eğitim sisteminin payı vardır.

Ülkelerin orta gelir seviyesine yükseldikten sonra büyüme hızları azalıyor, “orta gelir tuzağına” düşüyorlar. Bir nevi ekonomik bataklık. Türkiye de bu tuzağa son 30 yılda en az iki defa düştü. Açıkçası şu anda da bu tuzağın içindeyiz; 9000-11.000 bandında takıldık.

‘ORTA GELİR TUZAĞI’

Kitabınızın bence en çarpıcı tarafı “orta gelir tuzağı” bölümü. Nedir bu?

Bugün, dünya ülkelerinin büyük kısmı ya “düşük gelir” ya da “orta gelir” tuzağındadır. Neoklasik Büyüme Teorisi adlı yaklaşım, fakir ülkelerin kendiliğinden hızlı büyüme oranlarını yakalayacağını öngörür. Yani, ekonomi politikası çok önemli değildir, bu teori ve bu öngörü birçok ülke için geçerlidir. Ancak; iktisatçılar, ülkelerin orta gelir seviyesine yükseldikten sonra büyüme hızlarının azaldığını ve ülkenin “orta gelir tuzağına” düştüğünü fark ettiler. Bir nevi ekonomik bataklık. Türkiye de bu tuzağa son 30 yılda en az iki defa düştü. Açıkçası şu anda da bu tuzağın içindeyiz; 9000- 11.000 bandında takıldık.

‘Orta gelir’i aşmak neden ‘orta gelir’e ulaşmaktan çok daha zor?

Çünkü, az önce bahsettiğim fakirlikten kaynaklanan tabii dinamikler, orta gelire yükselince büyük ölçüde ortadan kalkıyor. İyi politikalar ve iyi ekonomik yönetimin önemi artıyor ve kritik hale geliyor. Orta Gelir tuzağından çıkış ancak “yapısal” politikalar ile başarılabilir; yani ekonominin yapısını değiştirmeyi hedefleyen politikalar. Yapısal politikaların başında ise sanayi politikası dediğimiz politikalar geliyor. Portekiz ya da Yunanistan gibi Avrupa’daki fakir ülkelerin, Almanya gibi zengin ülkelerle aradaki farkı kapatamaması da başarılı sanayi politikaları geliştirememelerinden kaynaklanıyor. Son yüzyılda, Almanya ya da Amerika Birleşik Devletleri gibi zengin ülkelerle aradaki farkı kapatabilen çok az sayıda ülke var dünyada; Güney Kore gibi. Bu ülkelerin sırrı, sanayi politikalarıdır.

Güney Kore, 1950’lerden sonra tüm üretim yapısını değiştirdi. Farkı bu sayede kapatabildi. Örneğin, 1960 yılında Güney Kore’nin neredeyse tüm ihracatı birincil ürünlerden (yani antrasit, demir cevheri vs. gibi sanayi dışı ürünlerden) oluşurken, hızlı bir şekilde yüksek fiyatlı sanayi ürünlerine (yerel marka ve teknoloji otomotiv, elektronik, kimya gibi) dönüştü. Güney Kore mucizesinin temel betimlemesi bu ve bunu sağlayan sanayi politikalarıdır.

Orta gelir tuzağından çıkmak sanayileşmeyle mümkün. Türkiye’de başarılı bir sanayileşme sürecinin yaşanabilmesi için, eğitimden altyapıya kadar geniş çerçeveli bir kalkınma politikası içinde, odaklanılmış sanayi politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

TÜRKİYE’DE SANAYİ İHMAL EDİLDİ

Bizim 11. Kalkınma Planı’nda, önceki dönemde “kaynakların sanayi sektöründen ziyade dış, ticarete konu olmayan sektörlerle” yani daha çok

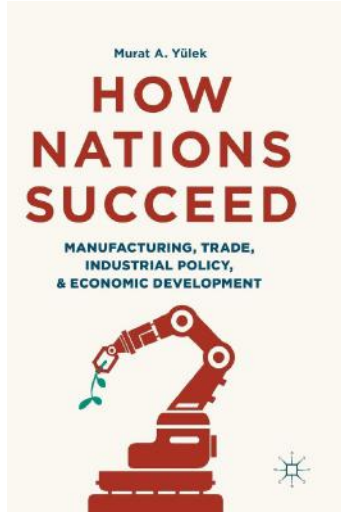
inşaata gittiği adeta itiraf ediliyor. Türkiye neden Uzak Doğu ülkeleri gibi sanayileşmeyi başaramıyor?

Kalkınma, ancak sanayileşme ile mümkün oluyor. Kitabın temel tezi de bu. Ancak, sanayileşme çok zor bir süreç ve dünyada bunu başaran ülke sayısı, bir elin parmaklarını zor geçiyor. Söylediğim gibi, iyi (kalkıncı) devlet ve iyi (girişimci) özel sektör gerekiyor. Bu ikisi birçok ülkede yok. O yüzden, hemen hemen her ülkede sanayi politikaları (ve diğer ekonomi politikaları) uygulandığı halde kalkınma, çok az ülkede başarılabilir. Uzak doğu ülkelerinin sanayileşme süreçlerine bakıldığında sanayi ile ihracatın eş zamanlı hareket ettiğini gözlemliyoruz. Buna en güzel örneklerden birisi Japonya. Japonya sanayileşme sürecinde sadece ithal ikamesini çağrıştıran politikalar izlemek yerine aynı zamanda ihracatı da desteklemeye devam etti. "İhracatı teşvik et ve ithalatı kısıtla" sloganı ile yol alarak ihracatı uygulayarak öğrendi ve ihracata yönelik oldukça başarılı bir sanayileşme modeli oluşturdu. Bu durum başta İngiltere olmak üzere diğer Batılı sanayileşmiş ülkelerin de dikkatini çekti.

Türkiye'ye baktığımızda ise 1980'li yıllarda dışa açıldığını (ihracat) görüyoruz. Bu süreç içerisinde de başarılı sanayi politikalarının tasarlandığı ve uygulandığından söz etmemiz mümkün değil. Ülkemizde, karar alıcılar ve toplumun önemli kesimleri tarafından sanayileşme ve kalkınma süreçlerinin doğru anlaşıldığını düşünmüyorum. Yaklaşım farklılıkları ve politik istikrarsızlar sanayi sürecinin önemli anlamda baltalamıştır. Türkiye'de başarılı bir sanayileşme sürecinin yaşanabilmesi için, eğitimden altyapıya kadar geniş çerçeveli bir kalkınma politikası içinde, odaklanılmış sanayi politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Tabii ki bunu tek başına tasarlayıp, uygulaması beklenemez. Özellikle kanaat önderleri arasında görüş birliğinin sağlanması ve sanayi politikalarının tüm sanayi katmanını içine alacak şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Kaliteli sınai müteşebbislerin, sınai şirket ve çalışanlarının da geliştirilerek, ihracata yönelik sağlam bir sanayi katmanının oluşturulması da ayrıca önem taşır.

TUZAK'TAN NASIL ÇIKARIZ?**Türkiye bugüne kadar aşamadığı "Orta gelir tuzağı"nı nasıl aşabilir, nasıl "yükseliş"i başarabilir?**

Tek yolu "başarılı" sanayileşme. Başarılı bir sanayileşmenin temelinde yapısal reformlar ve sürdürülebilir sanayi politikaları yer alıyor. İyi sanayi politikalarının uygulanması gerekiyor; iyi devlet ve iyi özel sektör. Nedir o politikalar? Ayrıntısı kitapta mevcut ama bunların başında, yerli sanayi şirketlerini dezavantajlı hale getirmeyen, kamu satın alım politikaları geliyor. Hem devlet hem de halk, yerli sanayi ürünlerine rağbet etmeli. Ekonomik anlamda kalkınmayı hedefleyen ülkelerin başarılı bir sanayileşme yapılanmasının olduğunu görmekteyiz. Bu ülkeler için, sanayileşme, hiçbir zaman rastlantı olmayıp iyi tasarlanmış sanayi politikaları sonucunda oluşmuştur. Özellikle, Japonya, ABD, Almanya, Fransa, İsveç; hangi başarılı kalkınma örneğine baksanız ilk önce bunu görürsünüz.

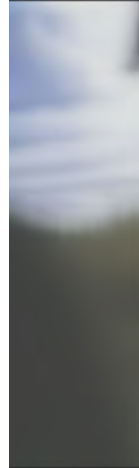

PROF. MURAT A YÜLEK KİMDİR?

İktisatçı Prof. Murat A. Yülek, çeşitli şirket ve bankalarda yöneticilikten başka IMF ve İslam Kalkınma Bankası'nda yatırım bankacısı olarak çalıştı. Halen OSTİM Teknik Üniversitesi Rektörü olan Yülek'in How Nations Succeed adlı eseri Ulusların Yükselişi adıyla dilimize çevrildi.

GÜNÜN VİDEOSU

0:00 / 1:09

Depremzede anneden yürekleri dağılayan feryat

Başkale'deki depremde eşi ve çocukları hayatını kaybeden kadının feryadı, izleyenlere duygu dolu anlar yaşattı.

DİĞER HABERLER

Evde kilitli kalan bebeği itfaiye kurtardı

İBB'den alacaklar

Vehbi Koç ölümünün yıl dönümünde anılıyor

Okullarda koronavirüs tedbiri

Şenol Güneş olamadım, başkan oldum

Beni muhalefet mi yargılayacak?

TSK ve MİT'ten Sincar'da operasyon

HABERİ PAYLAŞ

ETİKETLER

#Murat Yülek,ekonomi,kalkınma,türkiye

İlginizi Çekebilecek Diğer Haberler

GÜNCEL

Türk futbolu yasta

GÜNCEL

12 Dev Adam İsveç'te kayıp

GÜNCEL

Başakşehir 90+1'de zirve yaptı

Kafa topuna çıkmak yasaklandı

57 taraftara adli işlem

Yıkım tablosu

SIRADAKİ HABERLER ∨

İLETİŞİM KÜNYE KULLANIM ŞARTLARI GİZLİLİK BİLDİRİMİ VERİ POLİTİKASI HUKUKA AYKIRILIK BİLDİRİMİ

©Copyright 2020
Tüm Hakları Saklıdır

KARAR SON DAKİKA

KPSS sonuçları
Berat kandili mesajları

KATEGORİLER

- **Güncel** / Politika Üçüncü Syfa Türkiye Çevre Eğitim
- **Dünya** / Orta Doğu Amerika Avrupa Asya Afrika
- **Ekonomi** / Piyasa Emlak Otomotiv Enerji Sosyal Güvenlik Şirketler
- **Spor** / Futbol Basketbol Voleybol Atletizm Motor Sporları Diğer
- **Hayat** / Diziler Magazin Sağlık Kültür Sanat Eğlence
- **Teknoloji** / Mobil İnternet Sosyal Medya Yazılım Bilim
- **Karar TV** / Gündem Dizi Sinema Komik İlginç Teknoloji Spor Magazin Dünya

SERVİSLER

- Hava Durumu
- Namaz Vakitleri
- Puan Tablosu
- Dolar Kaç TL
- Şehir Haberleri

E-Devlet giriş
Çukur son bölüm izle
Vizyona girecek filmler
Elektrik kesintisi
AÖL sınav sonuçları
AÖF sınav sonuçları
Uber nedir?

- **Foto Galeri** / Hayat Capsler Spor Teknoloji Kültür ve Sanat Gündem Ekonomi
- **Görüşler**
- **Yazarlar**

Dünyadan en son haberler, Türkiye'den son dakika gelişmeleri, günün öne çıkan gündem haberleri, dünya ekonomi piyasalarından flaş haberler, en yeni spor haberleri ve magazin dünyasından son olaylar Karar.com'da